

Arbeidsmarktflits

Man, man, man!

22 September 2010

De arbeidsdeelname van vrouwen doorgelicht

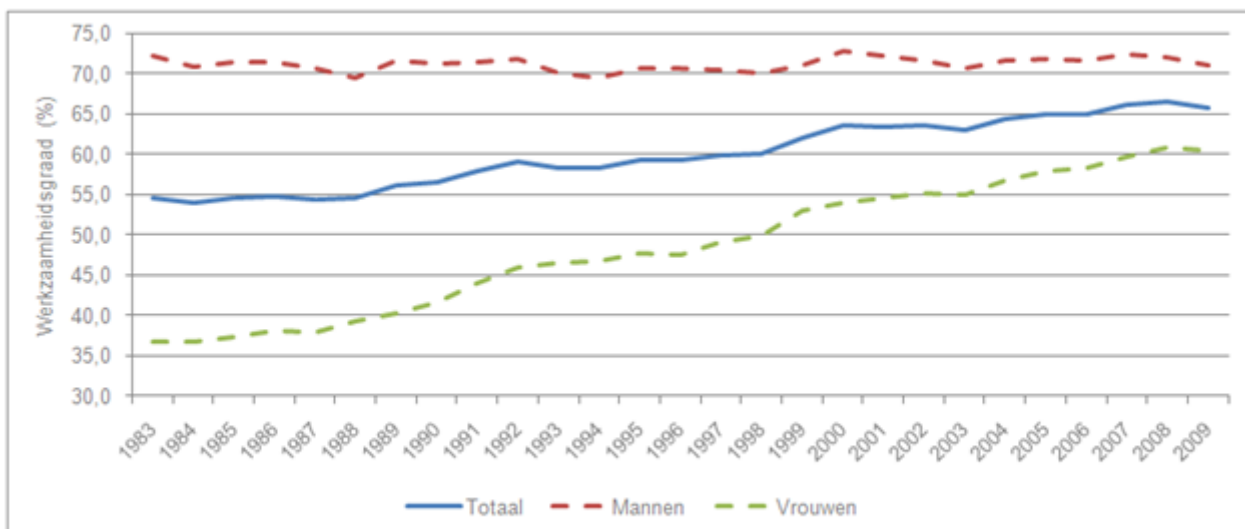
In 2009 zakte de Vlaamse arbeidsmarkt diep in het rood als gevolg van de financieel-economische crisis. De globale werkzaamheidsgraad daalde tot 65,8%, een terugval met -0,7 procentpunt op een jaar tijd. We gleden af tot onder het niveau van 2007, wat uiteraard slecht nieuws is gegeven de stijgende kost van pensioenen en gezondheidszorg ten gevolge van de vergrijzing.

Met de knauw in 2009 kreeg ook de gestage toename van de werkzaamheidsgraad van de voorbije decennia een flinke deuk (blauwe lijn in figuur 1). In historisch perspectief is er de voorbije decennia wel degelijk een aanzienlijke vooruitgang geboekt. In 1983 was 54,6% van de Vlaamse bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) aan het werk, in 2009 bedroeg de werkzaamheidsgraad 65,8%. Dit betekende een toename van gemiddeld 0,4 procentpunt per jaar. Als we er in slagen om dit ritme aan te houden dan eindigen we binnen tien jaar op 69,8%. Kort tegen de 70% van de initiële Lissabondoelstellingen aan, zij het een decennium later dan voorzien.

De bovenste lijn in figuur 1 maakt trouwens duidelijk dat de mannen geen deel hadden in de toename van de globale werkzaamheidsgraad. De mannen begonnen weliswaar met een veel hogere werkzaamheidsgraad dan de vrouwen, maar ze slaagden er niet in om het aandeel werkenden verder omhoog te krikken. Met een werkzaamheidsgraad van 72,2% in 1983 en 70,9% in 2009 is er zelfs sprake van een achteruitgang. Ook aan de vooravond van de economische crisis (in 2008) stonden de mannen met een werkzaamheidsgraad van 72% nog steeds op een gelijkaardig niveau als in 1983.

De groei van de voorbije jaren was dan ook uitsluitend aan de vrouwen te danken. De stippellijnen in figuur 1 maken duidelijk dat de genderkloof aanzienlijk geslonken is de laatste jaren. Waar in 1983 de werkzaamheidsgraad bij mannen 35,3 procentpunten hoger lag dan deze bij vrouwen, was dit in 2009 nog maar 10,5 procentpunten. Deze opmerkelijke daling van de seksekloof is tot stand gekomen dankzij de opmars van de werkende vrouw. Tijdens de afgelopen decennia groeide het aandeel werkende vrouwen dan ook aanzienlijk. In 1983 was 36,8% van de vrouwen aan het werk, in 2009 was dat reeds 60,5%. De specifieke Lissabondoelstelling voor vrouwen om tegen 2010 60% van de vrouwen op arbeidsleeftijd aan het werk te krijgen, werd in 2009 dus behaald. Hieronder gaan we na of er ook voor de volgende jaren nog potentieel is bij de vrouwen om de groei verder te zetten.

Figuur 1. Werkzaamheidsgraad naar geslacht in het Vlaams Gewest, 15-64-jarigen (1983-2009)

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek - EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

De feminisatie op de arbeidsmarkt komt duidelijk naar voor indien we verschillende generaties onder de loep nemen. Op die manier kunnen we het zogenaamde cohorde-effect in kaart brengen. In figuur 2 wordt de evolutie van de werkzaamheidsgraad van verschillende cohorten weergegeven. We maken hierbij gebruik van vijfjarige cohorten (uitgedrukt in geboortejaren) en volgen de werkzaamheidsgraad van elke cohorde om de vijf jaar op. Op deze manier kunnen we onder andere nagaan of jonge vrouwen op dit moment meer werkzaam zijn dan jonge vrouwen van pakweg twintig jaar geleden.

Van de vrouwen geboren tussen 1950 en 1954 (cohorde 1) was 57,6% aan het werk op 30-34-jarige leeftijd. De werkzaamheidsgraad van deze vrouwen nam vervolgens lichtjes toe met een piek op 40-44-jarige leeftijd. Wanneer we kijken naar cohorde 2 (geboren tussen 1955 en 1959) zien we dat deze met een hogere werkzaamheidsgraad gestart is dan cohorde 1. De werkzaamheidsgraad op 30-34-jarige leeftijd bedroeg voor deze cohorde 65,6%. Ook de daaropvolgende jaren noteren we voor deze cohorde een opmerkelijk hoger aandeel werkenden dan voor cohorde

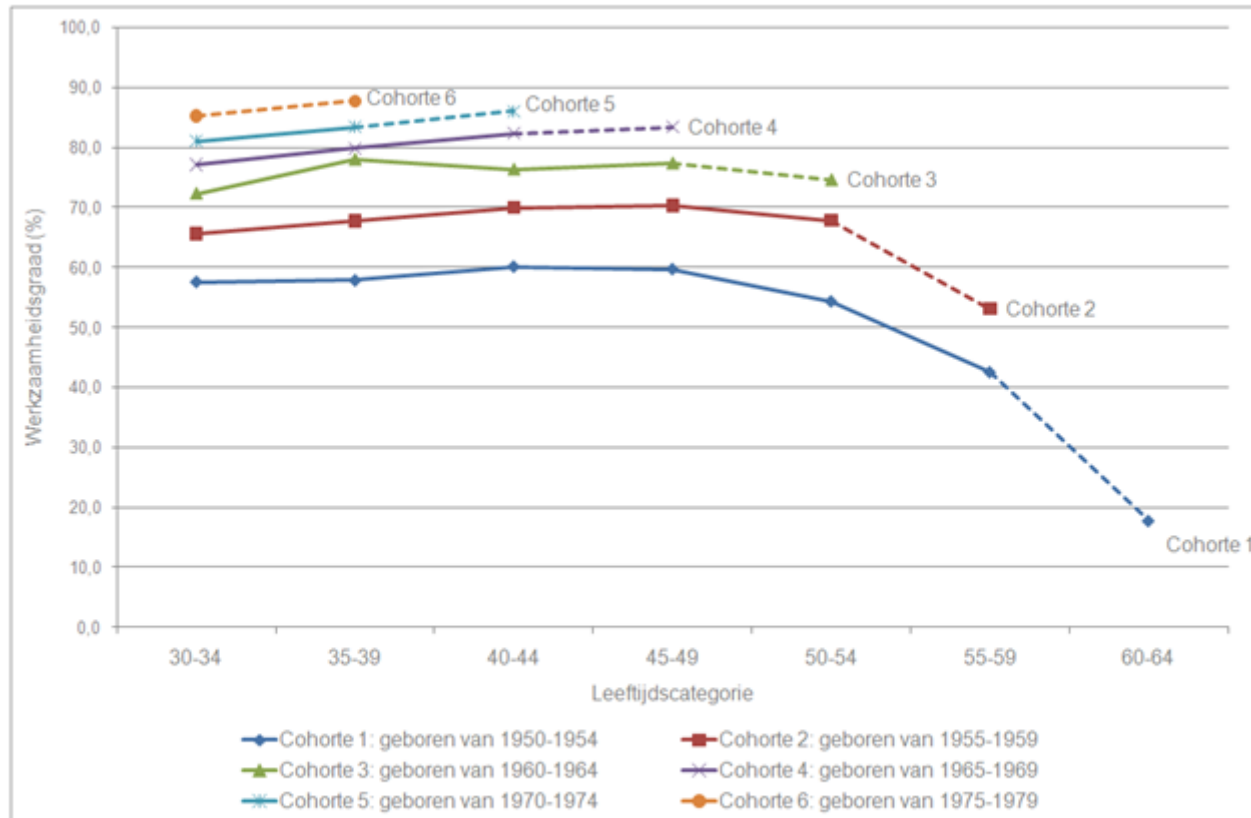
1. Zij kenden dus niet enkel een hogere start, maar bleven ook tijdens hun verdere loopbaan op een hoger niveau werkzaam.

Bij de daaropvolgende cohorten is een gelijkaardige evolutie merkbaar. Er is met andere woorden sprake van een 'cohortegewijze toename' van de werkzaamheid bij vrouwen. Oudere cohorten worden stelselmatig opgevolgd door cohorten met een hogere werkzaamheidsgraad. Deze vaststelling gaat ook vandaag nog steeds op. Zo lag de werkzaamheidsgraad van vrouwen die in 2009 30-34 jaar waren (cohorte 6) op 85,2%, opnieuw enkele procentpunten hoger dan de vorige cohorte.

Gezien de persistentie van dit cohorte-effect kunnen we veronderstellen dat de werkzaamheidsgraad van vrouwen ook de komende jaren verder zal toenemen. Indien elke cohorte er in slaagt om de vooruitgang ten aanzien van de vorige cohorte te continueren, dan zou het effect ervan nog een dertigtal jaar kunnen doorspelen. Al zal het effect geleidelijk aan kracht verliezen van zodra het startniveau van een nieuwe cohorte het niveau van de vorige cohorte niet meer overstijgt.

Om de kortetermijnpact van het cohorte-effect te simuleren, veronderstellen we in figuur 2 dat elke nieuwe generatie vrouwen dezelfde werkzaamheidsevolutie volgt als haar voorgangers (stippellijnen in figuur 2)¹. De simulatie geeft aan dat het aandeel werkende vrouwen in de loop van de komende jaren nog fors verder kan stijgen ten gevolge van het cohorte-effect. Indien we deze evolutie vijf jaar doortrekken zou het aandeel werkende vrouwen op arbeidsleeftijd stijgen van 60,5% in 2009 naar 64,9% in 2014. Dit zou een toename betekenen van maar liefst 110 000 werkende vrouwen. Of we ook van de mannen een bijdrage kunnen verwachten, moet uit verdere analyses blijken.

Figuur 2. Cohorte-effect van de vrouwelijke werkzaamheidsgraden in het Vlaams Gewest

Noot: Stippellijn in figuur is gelijk aan de simulatie voor 2014

Bron: FOD Economie - Algemene Directie Statistiek - EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

Michelle Sourbron & Wim Herremans
Steunpunt WSE

U kunt al deze statistieken raadplegen op de website van het Steunpunt WSE onder de rubriek [Cijfers, Labour Force Survey / Enquête naar de Arbeidskrachten](#).

De volgende reeksen werden uitgebreid met historische data die vaak teruggaan tot en met 1983:

- Werkzaamheidsgraad, werkenden en totale bevolking naar geslacht en vijfjarige leeftijdsklassen in België en de gewesten, 1983-2009
- Werkzaamheidsgraad naar geslacht en leeftijd in de Europese Unie, 1983-2009
- Werkzaamheidsgraad (25-64 jaar) naar geslacht en onderwijsniveau in de Europese Unie, 1992-2009
- Aandeel deeltijdarbeid bij de werkenden (15-64 jaar) naar geslacht in de Europese Unie, 1983-2009
- Aandeel tijdelijke arbeid bij de loontrekkenden (15-64 jaar) naar geslacht in de Europese Unie, 1983-2009
- Gemiddelde wekelijkse arbeidsduur naar arbeidsregime en geslacht in de Europese Unie, 1983-2009
- Werkloosheidsgraad naar geslacht en leeftijd in de Europese Unie, 1983-2009
- Werkloosheidsgraad (25-64 jaar) naar geslacht en onderwijsniveau in de Europese Unie, 1992-2009

¹ De simulatie 2014 bekomen we door het relatieve verschil in werkzaamheidsgraad tussen twee opeenvolgende cohorten stabiel te houden. Voor de leeftijdsgroepen tussen 15-29 jaar bevrozen we de werkzaamheidsgraden van 2008.

